

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@ym.fi

LAUSUNTO
15.8.2017

Viite: Lausuntopyyntö 20.6.2017, YM/14/400/2017, YM024:00/2016

Asia: Lausunto hallituksen esitykseksi jätelain muuttamisesta

Yhdyskuntajätehuollon vastuunjako on muuttunut 2000-luvulla jo kaksi kertaa. Ensin kuntien vastuulta poistettiin elinkeinoelämän yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestäminen. Sitten jätelain kokonaisuudistuksessa kunnan vastuulle palautettiin yksityisten koulutus-, sosiaali- ja terveystalouden yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestäminen. Nyt lausunnoilla olevan jätelakiesityksen tavoitteena on edistää kilpailua ja yritystoiminnan kehittymistä. Jätelakiesityksessä kunnille säädetty vastuu rajattaisiin pääosin vain asumisesta syntyvään jätteeseen. Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely säilyisivät edelleen kunnan vastuulla. Lakiluonnoksessa ehdotetaan myös muita vastuunjakoon liittyviä tarkennuksia ja täsmennyksiä kunnan toissijaisten jätehuoltopalvelujen järjestämiseen. Lakiluonnoksessa esitetään hankintalaista poiketen, että jätehuollon alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava markkinaehtoista toimintaa rajoittava ulosmyynnin osuus olisi pysyvästi 10 prosenttia.

Voimassa oleva jätelaki on pääosin toimiva, joskin mm. jätehuoltovastuussa on tulkintaongelmia ja jäteasetuksen 50 % kierrätystavoitetta ei ole saavutettu (41 % vuonna 2016). Jätelakiesityksen vaikutustarkastelussa todetaan kunnan vastuun rajauksella, sidosyksiköiden markkinaehtoisen liiketoiminnan rajoittamisella ja kunnan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden täsmentämisellä olevan osin toisiaan vahvistavia merkittäviä vaikutuksia. Lakimuutoksen vaikutuksia ei ole pystytty arvioimaan aukottomasti ja arviointeihin liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Lakiluonnoksen todellisia vaikutuksia toimialalle ja yhteiskunnalle pitäisi pystyä tarkentamaan, jotta vältetään mahdollisilta yhteiskunnan kokonaisedun kannalta vahingollisilta ratkaisuilta eikä nykyistä toimivaa järjestelmää halvaannutettaisi. **Jätehuoltovastuun jatkuvat muutokset vaikeuttavat pitkäjänteistä toimintojen suunnittelua ja vähentävät investointihalukkuutta, mitkä koskevat niin kunnallisia että yksityisiä toimijoita.**

Jätelakiesityksessä markkinaehtoisen liiketoiminnan 10 %:n yläraja (142 a §) merkitsee yli puolelle kunnan omistamista jätehuoltoyrityksistä toiminnan sopeuttamista. Se todennäköisesti heikentäisi joidenkin kuntien mahdollisuuksia toissijaisen

jätehuoltopalvelujen tarjoamiseen. Jossain tapauksissa tiukka markkinaehtoinen yläraja voi estää kunnallisen toimijan ostopalvelujen ja urakointien hankintaa. **Lakiluonnoksessa esitettyä ylärajaa tulee tarkistaa ylöspäin.**

Esitettyjen muutosten myötä kunnallisten jätelaitosten kannattavuus mahdollisesti heikkenee, jolloin poistuvan kaatopaikkainfran ja niiden jälkihoitovastuiden hoitaminen vaarantuvat. Ongelmia syntyy etenkin harvaan asutuilla ja huonon saavutettavuuden alueilla, joissa palvelutarjontaa ja todellista kilpailua ei synny. Hyötyjinä ovat todennäköisesti suuret jätetuottajat ja maksajina vastaavasti pienet yritykset sekä harvaan asuttujen alueiden kotitaloudet. Vaarana **kunnallisten palvelujen supistumisen ja hintojen nousun myötä on ympäristön tilan vaarantuminen**, mikäli jätteiden tuottajat alkavat käsittelemään syntyvää jätettä epäasiallisesti. Lakiesityksessä tulee siis **huomioida paremmin alueelliset vaikutukset sekä pystyä takaamaan ympäristön laadun säilyminen.**

Jätelakiesityksellä pyritään kilpailun edistämiseen ja yritystoiminnan kehittämiseen rajaamalla kunnan vastuuta jätehuollossa, rajoittamalla sidosyksiköiden markkinaehtoisen toimintaa sekä täsmentämällä kunnan toissijaista jätehuoltovelvollisuutta. Kyse on erittäin laajasta kokonaisuudesta. Jätelakiesityksen vaikutukset jätehuollon järjestämiseen tulevat olemaan merkittävät eikä kaikkia vaikutuksia ole voitu luotettavasti määritellä. Yhteiskunnan kokonaisedun varmistamiseksi tulee jätelakiesityksen vaikutukset selvittää perusteellisemmin. Selvitysten pohjalta saataisiin varmistus esitetyn lain toimivuudesta ja vaikutuksista, kiertotalouden kehittymisestä sekä luotaisiin pohja pitkäjänteiselle suunnittelulle ja uusille investoinneille.

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Vs. suunnittelujohtaja



Ilpo Tapaninen

Paikkatietopäällikkö



Rauno Malinen